BG Pulse Journal USA
ISSN:1947-2536 http://www.bgpulseusa.com/index.php/bg

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

Sayimova Aziza Laziz qizi
Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti
Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
ta‘lim yo‘nalishi 1- kurs talabasi
Ilmiy rahbar: PhD, **M.E.Ostanova**
email: ostonova2112@mail.ru
+998882207570
doi:**https://doi.org/10.5281/zenodo.23657142**

Annotatsiya: Mazkur tezisda raqamli iqtisodiyot sharoitida raqobatbardoshlikni oshirishda zamonaviy texnologiyalarning tutgan o‘rni tahlil qilinadi. Xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun’iy intellekt, katta hajmdagi ma’lumotlarni qayta ishlash tizimlari hamda raqamli platformalarning iqtisodiy jarayonlarga ta’siri yoritiladi. Bugungi kunda O‘zbekistonda ham davlat xizmatlarini raqamlashtirish iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot davomida zamonaviy texnologiyalarning ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, boshqaruv tizimlarini takomillashtirish va bozor muhitida ustunlikka erishishdagi ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, raqamli transformatsiya jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ham ko‘rib chiqiladi.
Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, raqobatbardoshlik, zamonaviy texnologiyalar, sun’iy intellekt, innovatsion rivojlanish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli transformatsiya.

Аннотация: В данном тезисе анализируется роль современных технологий в повышении конкурентоспособности в условиях цифровой экономики. В частности, освещается влияние информационно-коммуникационных технологий, искусственного интеллекта, систем обработки больших данных и цифровых платформ на экономические процессы. На сегодняшний день и в Узбекистане цифровизация государственных услуг способствует повышению экономической эффективности. В ходе исследования обосновывается значение современных технологий в повышении эффективности производства, совершенствовании систем управления и достижении преимуществ в рыночной среде. Также рассматриваются проблемы, возникающие в процессе цифровой трансформации, и пути их решения.
Ключевые слова: цифровая экономика, конкурентоспособность, современные технологии, искусственный интеллект, инновационное развитие, информационно-коммуникационные технологии, цифровая трансформация.

Abstract: This thesis analyzes the role of modern technologies in increasing competitiveness in the conditions of the digital economy. In particular, the impact of information and communication technologies, artificial intelligence, big data processing systems, and digital platforms on economic processes is highlighted. Today, the digitalization of public services in Uzbekistan also contributes to increasing economic efficiency. During the research, the importance of modern technologies in improving production efficiency, developing management systems, and achieving advantages in the market environment is substantiated. In addition, the problems arising in the process of digital transformation and the ways to eliminate them are considered.

Keywords: digital economy, competitiveness, modern technologies, artificial intelligence, innovative development, information and communication technologies, digital transformation.

Kirish: Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonlari jadallik bilan rivojlanib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalarning iqtisodiyotga kirib kelishi ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish, boshqaruv hamda savdo tizimlarida tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida davlatlar va korxonalar o‘rtasidagi raqobat tobora kuchayib borayotgani zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanishni muhim omilga aylantirmoqda. Shu sababli iqtisodiyotning turli sohalarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali raqobatbardoshlikni oshirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Raqamli iqtisodiyot — bu iqtisodiy faoliyatning axborot texnologiyalari va internet tarmoqlari asosida tashkil etilishidir. Mazkur iqtisodiy modelda ma’lumot asosiy resurs sifatida namoyon bo‘ladi. Hozirgi kunda elektron tijorat, onlayn xizmatlar, elektron hukumat tizimi, masofaviy ta’lim va elektron bank xizmatlari raqamli iqtisodiyotning asosiy ko‘rinishlari hisoblanadi. Bunday tizimlar iqtisodiy jarayonlarni tezlashtirish, ortiqcha xarajatlarni kamaytirish hamda aholiga qulaylik yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi korxona va tashkilotlarning faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, internet texnologiyalari yordamida mahsulot va xizmatlarni reklama qilish, yangi mijozlarni jalb etish hamda xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlari kengaymoqda. Avvallari ko‘plab vaqt va mablag‘ talab qilgan jarayonlar bugungi kunda raqamli platformalar orqali qisqa muddatda amalga oshirilmoqda. Bu esa korxonalarning bozordagi mavqeini mustahkamlashga yordam bermoqda.

Shuningdek, sun’iy intellekt texnologiyalari ham iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Sun’iy intellekt inson faoliyatini yengillashtirish, murakkab hisob-kitoblarni tezkor amalga oshirish va katta hajmdagi ma’lumotlarni tahlil qilish imkonini beradi. Ayniqsa, bank tizimi, tibbiyot, logistika va ishlab chiqarish sohalarida sun’iy intellekt texnologiyalaridan keng foydalanilmoqda. Masalan, banklarda mijozlarga xizmat ko‘rsatishda chatbotlar va avtomatlashtirilgan dasturlar qo‘llanilishi xizmat sifatini oshirmoqda. Ishlab chiqarish korxonalarida esa robotlashtirilgan texnologiyalar mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Katta hajmdagi ma’lumotlarni qayta ishlash tizimlari ham zamonaviy iqtisodiyotda muhim o‘rin tutadi. Big Data texnologiyalari yordamida iste’molchilarning ehtiyojlari o‘rganilib, bozor holati tahlil qilinadi hamda iqtisodiy prognozlar ishlab chiqiladi. Bu esa korxonalarga to‘g‘ri strategiya tanlash va bozorda ustunlikka erishish imkonini beradi. Shu bilan birga, ma’lumotlarni tezkor tahlil qilish boshqaruv tizimlarining samaradorligini oshirishga ham xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda ham katta ahamiyatga ega. Zamonaviy avtomatlashtirilgan uskunalar yordamida mahsulot ishlab chiqarish jarayoni tezlashadi, inson omili bilan bog‘liq xatolar kamayadi va mahsulot sifati yaxshilanadi. Natijada ishlab chiqarish xarajatlari qisqarib, korxonaning iqtisodiy samaradorligi ortadi. Bu esa ichki va tashqi bozorda raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi. A.Abduqodirovning fikricha, innovatsion texnologiyalarni iqtisodiyotga keng joriy etish mamlakatning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Bugungi kunda O‘zbekistonda ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida ko‘plab sohalarda raqamlashtirish ishlari amalga oshirilmoqda. Elektron davlat xizmatlari sonining ortishi, onlayn to‘lov tizimlarining rivojlanishi hamda IT sohasiga oid loyihalarning qo‘llab-quvvatlanishi

mamlakat iqtisodiyotining innovatsion rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, yoshlarni axborot texnologiyalari sohasiga keng jalb etish va malakali mutaxassislar tayyorlashga ham katta e'tibor berilmoqda.

Biroq raqamli transformatsiya jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ayrim hududlarda internet infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmagani, zamonaviy texnik vositalarning cheklanganligi hamda malakali kadrlar yetishmasligi raqamlashtirish jarayonining samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bundan tashqari, kiberxavfsizlik masalalari ham dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Axborot xavfsizligini ta'minlash va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish raqamli iqtisodiyotning muhim talablaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy texnologiyalar iqtisodiy taraqqiyot va raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun'iy intellekt va raqamli platformalardan samarali foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, boshqaruv tizimlarini takomillashtiradi hamda iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Kelgusida zamonaviy texnologiyalarni yanada rivojlantirish va ularni iqtisodiyotning barcha sohalariga keng joriy etish mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga muhim hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Farmoni, 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Абдурахманов Қ.Х. Иқтисодиётда сунъий интеллект асослари. Тошкент: Ilm-ziyo-zakovat, 2024.
4. G'ulomov S.S., Iqtisodiyotda axborot texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
5. Abduqodirov A.A., Raqamli iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
6. UNESCO — Artificial Intelligence and Digital Economy
7. UNDP Uzbekistan — Digital Transformation Projects
8. Останова, М. Э. (2021). Занятость как критерий эффективности использования трудового потенциала экономики (на примере Республики Узбекистан). Государственное и муниципальное управление. Ученые записки, (3), 82-88.
9. Ostanova, M. (2023). Innovatsion O 'sishga Inson Kapitali Ta'sirining Zamonaviy Yondashuvlari. Green Economy and Development, 1(11), 662452.